

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Světová diplomacie po Wikileaks

Vliv Wikileaks na USA

Klára Hanušová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Světová diplomacie po Wikileaks

Vliv Wikileaks na USA

Klára Hanušová

Vedoucí práce:

PhDr. Přemysl Rosůlek Ph.D.

Katedra politologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, červen 2012

.....

Obsah

1 ÚVOD	1
2 POSTMODERNÍ MÉDIA A INTERNET	3
2.1 Internet	4
2.1.1 Žurnalistická etika a Internet.....	5
2.1.2 Anonymous.....	6
3 ČINNOST WIKILEAKS	8
3.1 Fungování Wikileaks a zveřejněné materiály	9
3.2 Diplomatické depeše	12
3.3 Výsledek akce.....	18
4 HLAVNÍ TENDENCE V ZAHRANIČNÍ POLITICE SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH MEZI LETY 2001 - 2010	23
4.1 Vlivy v zahraniční politice	23
4.2 George W.Bush 2001-09	27
4.3 Barrack Obama 2009.....	30
4.4 Vyrovnání se s Wikileaks	33
5 ZÁVĚR	35
6 RESUMÉ	41
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	37

1 ÚVOD

Tato práce se zabývá významem činnosti stránky Wikileaks ve vztahu k zahraniční politice Spojených států amerických. Hledá odpověď na otázku, zda se Wikileaks podařilo přiblížit k naplnění jejích cíle o vytvoření světa bez vládních tajemství.

Jedná se o aktuální téma, neboť stránka jako taková funguje teprve necelých 6 let a únik rozsáhlého souboru diplomatické korespondence se datuje k roku 2010. Během svého krátkého působení se ji podařilo velmi intenzivně medializovat svou práci a své snahy o vytvoření prostoru pro anonymní zveřejňování utajovaných materiálů pro lidi z celého světa.

Jejich až možná utopická snaha o svět bez tajemství a se svobodným přístupem k veškerým informacím ale naráží na odpor jak ze strany vládních organizací, tak i ze strany některých částí společnosti. Se zvyšujícím se zájmem o Wikileaks se také zvyšovala míra kritiky ohledně legitimacy jejich činnosti. Objevují se zde otázky ohledně dodržování a hranic žurnalistické etiky, prospěšnosti zveřejňování informací anebo otázky týkající se ohrožení případných národních zájmů. Spojené státy se musely s takovým útokem vyrovnat a postavit se možným následkům této akce.

Wikileaks se musela vypořádávat s jistou mírou perzekuce, která se projevovala například odstřižením jejich bankovních kont, které financovaly jejich činnost, zablokování jejich DNS tedy doménového jména, skrze které se lidé na stránku připojují. Další ránu, kterou Wikileaks v nedávné době utrpěly, bylo zahájení trestního stíhání jednoho z jejich členů Juliana Assange ze sexuálního obtěžování a znásilnění a jeho následné zadržení v Londýně.

Tyto akce nezůstaly bez odezvy a tak se díky Wikileaks mohla ukázat skutečná síla, jakou některé skupiny na Internetu disponují. Slova jako kyber válka nebo hacktivismus nabývají reálnějších rozměrů. Vlády i jednotlivci musí k tomuto sílícímu fenoménu zaujmout nějaký postoj a věnovat této oblasti náležitou pozornost.

V první kapitole se zaměříme na současná média jako taková, zvláště pak na Internet, neboť ten svou podstatou a rychlým vývojem zasáhl výrazně do našeho vnímání světa a dění okolo nás. Také se jedná o primární prostor, v rámci kterého se Wikileaks pohybuje a v rámci kterého působí.

Ve druhé kapitole této práce si představíme Wikileaks, jejich krátkou historii a cíle kterými se veřejně prezentují. Ve stručnosti si představíme materiály, které dosud zveřejnily a podrobněji se zaměříme na jejich asi nejvýraznější počín, kterým bylo zveřejnění rozsáhlého souboru diplomatických depeší. Tento datový soubor zahrnuje korespondenci, kterou si posílali mezi sebou Spojené státy americké a její ambasády v zahraničí. Díky únikům materiálů se veřejnosti dostalo dříve nemožného pohledu na konkrétní činnost zastupitelství Spojených států v druhých zemích a do zpráv posílaných přímo Spojenými státy svým zahraničním organizacím. Touto akcí na sebe Wikileaks přitáhla velkou pozornost a současně také vyvolala velkou vlnu kritiky ohledně svého postupu.

Ve třetí kapitole se seznámíme se zahraniční politikou Spojených států amerických, která byla prosazována v období vlády prezidenta G.W. Bushe a jeho nástupce a současného prezidenta B. Obamy. Toto období bylo vybráno proto, že k jejich období vlády se datuje drtivá většina diplomatických depeší. Zároveň je ale potřeba uvést základní principy fungování a tvoření zahraniční politiky v rámci Spojených států.

2 POSTMODERNÍ MÉDIA A INTERNET

Vliv zpravodajských médií na společnost i politiku je nepopíratelný. První nezávislý tisk *The Times* se začal ve Velké Británii vydávat na přelomu 18. a 19. století.¹ Dnes již máme celou řadu forem, skrze které se k nám dostávají zprávy o aktuálním dění nejen v naší republice ale i v celém světě. Díky nim si utváříme své názory, postoje a jsme do jisté míry ovlivňováni tím, co a jak média prezentují. Míra a způsob ovlivnění záleží na tom formě, kterou nám je zpráva prezentována, neboť každá forma, ať už se jedná o tisk nebo televizní zpravodajství, má svá specifika.²

V souvislosti s médii se často mluví o tzv. funkci „watchdog“, u nás překládané jako „hlídací pes demokracie“. *„Watchdog“ proces nejčastěji obsahuje kombinaci veřejných a neveřejných informací společně s analýzou, která se snaží zdůraznit potencionální problémy.*³ Politické otázky jsou tedy médii kriticky reflektovány a existuje zde pluralita názorů.⁴ K lidem se tak dostanou i informace, jejichž zveřejnění nemusí být některým subjektům zcela příjemné.

Se schopností ovlivňovat názory společnosti souvisí otázka novinářské etiky. Pravidla etiky by měla novináři určovat, kam může

¹ ROSŮLEK, P. *Média a politika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009.

² BIRSEN, H., Internet Journalism and Journalistic Ethics: Working Conditions and Qualifications of Journalists in the New Media, *Journal of US-China Public Administration*, 2011, 8(2), s. 230.

³ MILLER, G.S., The Press as a Watchdog for Accounting Fraud, *Journal of Accounting Research*, 2006, 44 (5), s. 1006. The watchdog process often includes combining public and non-public information with an analysis that highlights potential problems. (překlad Klára Hanušová)

⁴ PEHE, J., Média jako nebezpečí pro demokracii. [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/zapisnik/2005/media-jako-nebezpeci-pro-demokracii>.

zajít a kam už naopak zajít nemůže. S příchodem Internetu se otázka žurnalistické etiky stala ještě více aktuální.

2.1 Internet

K již tradičním médiím zprostředkovávající zpravodajství jako je tisk, televize a rozhlas přibyl v současné době Internet. Internetové zpravodajství umožňuje rychlý přenos informací a okamžité zobrazení kdekoliv, kde mají lidé necenzurovaný přístup k internetovému připojení. Neexistuje zde žádné omezení co se týče rozsahu nebo tématu. Internet disponuje velkou mírou interaktivity, která se projevuje například možností přeskokování skrze hypertexty, které umožňují přiblížit kontext nebo rozvést další témata. Takovou možnost tištěná média nikdy mít nebudou. Na druhou stranu je zde potřeba pracovat daleko rychleji než v případě ostatních médií. Článek je potřeba publikovat dříve než konkurence. To s sebou přináší i rizika, neboť není dostatek času na úpravy, korekce, ověřování. „*Kontrola obsahu a kvality zpráv se, jak se zdá, vymyká editorům z rukou.*“⁵ Internet je prostředí, kde může každý přispívat a zároveň zůstat anonymní, nebo se vydávat za někoho jiného. Zásady používané v dosud známé žurnalistice se mění.⁶

Informace jsou na Internetu přístupné v mnoha podobách. Je zde množství webových deníků, které mohou být přímou kopií tištěných novin⁷, nebo mohou existovat pouze v elektronické verzi.⁸ Podobně jako u tištěných médií zde existuje škála různých druhů online deníků od prestižního tisku po tisk masový.⁹

⁵ MUGE, D., Importance of Ethic, Credibility and Reliability in Online Journalism, *European Journal of Social Sciences*, 2011, 24(4), str. 540.

⁶ Tamt., s. 540.

⁷ Takovým příkladem může být server iDnes.cz, lidovky.cz aj.

⁸ Například portál neviditelnypes.lidovky.cz.

⁹ ROSŮLEK, P., *Média a politika*, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009, str. 22-23.

2.1.1 Žurnalistická etika a Internet

Zásady žurnalistické etiky by neměly být cizí žádnému profesionálnímu novináři, který chce svou práci odvádět na odpovídající úrovni. Přestože bulvární novináři se takovými zásadami příliš neřídí, profesionál by měl být schopen ohodnotit možnou závadnost materiálu, který se chystá uveřejnit. V novinách se běžně nesetkáme s brutálními záběry z místa vraždy nebo konkrétními jmény případných obětí. Profesionální novinář si ověřuje své zdroje a náležitě je také chrání. Žádný z prestižních tisků si nedovolí uveřejnit neověřený materiál, neboť tím by ztratil na své prestiži.

S příchodem Internetu se otevřela otázka, do jaké míry a zda vůbec je novinářská etika platná v kyberprostoru. Kyberprostor je místo, kde každý s průměrnou znalostí práce na počítači a Internetu může velmi jednoduše prezentovat své názory. Zásady objektivity a kritičnosti ztrácejí na významu nejen v případě blogů, ale také v případě internetových deníků, kdy se bannery s reklamou staly již trvalou a stále se rozrůstající součástí vzhledu stránek. Otázky týkající se soukromí, duševního vlastnictví, svobody slova, emailové korespondence nebo boje proti rasismu nabývají v rámci Internetu nových podob a je třeba se s nimi na poli etiky vyrovnat.¹⁰

Internet je nové médium, které prochází neustálým vývojem. Digitální prostor umožňuje manipulovat a upravovat fotografie stejně tak jako zpětně upravovat obsah napsaného. Co bylo napsané před měsícem je možné smazat, nebo dle potřeby opravit. Běžně se od zpráv vkládají komerční odkazy. V rámci boje o co největší aktuálnost

¹⁰ MUGE, D., Importance of Ethic, Credibility and Reliability in Online Journalism, *European Journal of Social Sciences*, 2011, 24(4), str. 539.

tak často dochází k publikování nedokončených a neúplných článků bez řádné korekce a kontroly.¹¹

2.1.2 Anonymous

Anonymous může být popsáno jako hnutí, které se utvořilo v internetovém prostředí okolo stránky 4chan.org.¹² 4chan je internetová stránka, na které se setkává různorodá skupina lidí, která zde mezi sebou komunikuje v rámci různých tematicky oddělených sekcí. V mnohých sekcích jsou závadné příspěvky mazány, ale v rámci sekce Random zde žádné omezování není. Právě tato sekce označovaná běžně jako /b, stála za zrodem mnoha internetových fenoménů jako raige komiksy nebo meme. Je zde téměř absolutní volnost v diskuzi, což ovšem bývá velmi často zneužíváno a objevují se zde názory, které by jinak pravděpodobně nikdo veřejně neprezentoval. Stojí za tím hlavně fakt, že drtivá většina příspěvků nemá uvedené jméno autora a místo toho je tam pouze Anonymous. Tato absence identifikace autora má za následek časté rasistické, šovinistické nebo sexistické projevy.

Většina přispěvatelů má velmi dobré znalosti z oblasti informačních technologií. Spojení volného prostoru k vyjádření a lidí s dostatečnými schopnostmi poskytlo dokonalé prostředí pro vznik hnutí Anonymous.

Jejich charakteristikou je tzv. hacktivismus, tedy „*použití digitálních nástrojů pro politické účely*“.¹³ Ten se nejvýrazněji projevil právě po zahájení bankovní blokády účtů Wikileaks a blokaci jejich

¹¹ MUGE, D., Importance of Ethic, Credibility and Reliability in Online Journalism, *European Journal of Social Sciences*, 2011, 24(4), str. 541.

¹² SAPORITO, Bill. Hack Attack. *Time*. 2011, roč. 178, č. 1, s. 50-53.

¹³ VAMOSI, Robert. How Hacktivism Affects Us ALL. *PC World*. 2011, roč. 29, č. 11.

DNS. Toto hnutí dokázalo velmi efektivně spojit uživatele internetu proti společnostem stojících za touto blokádou a následně napadnout jejich stránky pomocí útoků DDoS (distributed denial-of-service), které zahlťují servery webových stránek velkým množstvím požadavků a ten se posléze zhroutí, čímž se daná webová stránka stane nedostupnou.¹⁴

¹⁴The World Wide Web Security FAQ. [online]. [cit. 2012-05-24].
Dostupné z: <http://www.w3.org/Security/Faq/www-security-faq.html#contents>.

3 ČINNOST WIKILEAKS

Wikileaks je internetová doména, kterou tvoří přes 40 serverů rozmístěných v různých částech světa. Jejich umístění závisí na tom, jakou právní ochranu daný stát poskytuje v oblasti žurnalistiky a zveřejňování informací. Byla založena v roce 2007 Julianem Assangem a několika dalšími společníky, kteří sdílejí jeho vizi o průhledné politice a volnému přístupu k informacím. Assange je pro veřejnost hlavním představitelem Wikileaks, ale na chodu domény se vedle něj podílí úzká skupina nadšenců a počítačových expertů, kteří mají na starosti běžný chod stránky či práci na přijatých materiálech. Jména těchto lidí ale nejsou většinou známa. Výjimku tvoří Daniel Domscheit-Berg, který dříve působil jako mluvčí Wikileaks v Evropě a zvláště pak v Německu.¹⁵ Správu stránek má na starosti omezená skupina lidí, ale současně s nimi se na projektu podílí mnoho jiných nadšenců například tím, že na svých vlastních stránkách provozují tzv. „mirrors“, tedy úplné kopie původního obsahu stránky wikileaks.com, které byly kompletně zneprístupněny v době, kdy byly také zmrazeny účty Wikileaks, na které mohli lidé přispívat na provoz stránek.¹⁶ Předpokládá se, že stránky byly zneprístupněny z důvodu tlaku Spojených států amerických. Pravdou zůstává, že krátce po zveřejnění diplomatických depeší USA společnosti jako Amazon.com nebo PayPal zneprístupnily pro Wikileaks své služby. Následně byl společností EveryDNS.net smazán DNS záznam Wikileaks což mělo za následek nepřístupnost webových stránek Wikileaks.¹⁷

Tento pokus o umlčení Wikileaks ovšem velmi silně rozbouřil vody Internetu, neboť snaha cokoliv cenzurovat jen zvýšila zájem o

¹⁵ ROSENTHAL, J., Dear Julian, *World Affairs*, 2011, 174(4), s. 86-87.

¹⁶ LAST, J. V., Can You Plug a WikiLeaks?, *The Weekly Standard*, 2010, 16(15), s. 13-14.

¹⁷ PayPal cuts Wikileaks access for donations [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-11917891>.

cenzenované informace. Během několika dní uživatelé začaly šířit obsah Wikileaks prostřednictvím klonů původní stránky již zmíněných „mirrors“. Wikileaks byly zmrazeny účty, na které mohl kdokoliv zaslat finance na podporu chodu domény. Wikileaks tedy chyběly finanční prostředky k zajištění byť jen základního provozu domény a bez finančních prostředků se ocitl i sám Assange.

Reakcí na tyto skutečnosti byla série masivních útoků na stránky Mastercard či Paypal. Aktivně se zde projevila skupina aktivistů známá pod názvem Anonymous, která v současné době platí za synonymum hackerských útoků a celkově boji na internetu. Ovšem tato skupina je spíše označení různorodé skupiny lidí, fungujících v Internetovém prostoru. Anonymous nemají žádnou pevnou strukturu ani organizaci. Je to název zastřešující ty, kteří se chtějí anonymně projevit.

3.1 Fungování Wikileaks a zveřejněné materiály

Wikileaks se definuje jako nezisková organizace, s cílem přinášet důležité informace veřejnosti, aby si na ně mohla utvořit svůj vlastní názor a věděla, co jejich volení zástupci dělají jejich jménem. Základem jejich fungování je poskytnutí anonymního způsobu, jak informace o podezřelém jednání dát k dispozici veřejnosti.¹⁸ Za základní premisu svého fungování je pro Wikileaks to, že získané materiály sice ověří a zanalyzuje, ale uveřejní jak svůj článek o významu informace a jeho rozbor, tak i jeho verzi bez úprav a revizí. Žurnalisté Wikileaks sice napíší článek o daném dokumentu, přesto ale považují za nejdůležitější dát k dispozici originální neupravený dokument, aby si každý mohl udělat vlastní názor na daný problém. Tento bod se stal velmi kritizovaný, neboť v některých ze zveřejněných materiálů nebyly začerněny jména sympatizantů a informátorů USA, čímž byly ohroženy životy jich samotných i jejich blízkých. Proti tomuto

¹⁸ *What is Wikileaks?*. [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.wikileaks.ch/About.html>.

kroku Wikileaks se ostře ohradili jejich mediální partneři i političtí představitelé jak tomu učinila například Hillary Clinton ve svém prohlášení ze dne 29. listopadu 2010.¹⁹

Wikileaks spolupracují s několika deníky, díky čemuž mohou využít jejich prestiž a mediální vliv a zároveň Wikileaks pomáhají se zpracováním dat, neboť samotná Wikileaks by toho nebyla tak efektivně schopna. Tuto mediální síť tvoří především *Der Spiegel*, *Guardian*, *el País* a *New York Times*.²⁰ Nejvíce znatelná byla tato spolupráce při přípravě na zveřejnění diplomatických depeší v roce 2010. Deníky poskytly jak technickou asistenci, tak i odborné znalosti svých žurnalistů při zpracování a interpretaci materiálů. Také se staly jakýmsi pojítkem mezi Wikileaks a vládními představiteli.²¹

Do pozornosti veřejnosti se Wikileaks dostali poměrně nedávno. V dubnu roku 2010 bylo uveřejněno video nazvané *Collateral murder*. Jedná se o video záznam z vrtulníku Apache patřící Spojeným státům z roku 2007 v Bagdádu. Záznam zachycuje pohled střelce z vrtulníku a jeho radiový rozhovor. Během této akce zahynulo 12 lidí včetně dvou zaměstnanců zpravodajské agentury Reuters.²² Mnoho dalších lidí bylo zraněno a mezi nimi je i několik dětí. Na webu Wikileaks je původní verze, která má přibližně 40 minut a také zkrácená verze přibližně 18-ti minutová. Na videu je patrný kameraman, jehož kamera byla vojáky identifikovaná jako zbraň RPG, což je ruční protitankový granát. Po rozhovoru několika vojáků dojdou k názoru, že je potřeba zasáhnout. Začnou střílet do skupinky lidí, mezi nimiž je i kameraman

¹⁹CLINTON, H.R., Remarks to the Press on Release of Purportedly Confidential Documents by Wikileaks. [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.state.gov/secretary/rm/2010/11/152078.htm>.

²⁰CULL, N.J., WikiLeaks, public diplomacy 2.0 and the state of digital public diplomacy, *Place Branding & Public Diplomacy*, 2011, 7(1), s. 2.

²¹ROBERTS, A., Wikileaks: The Illusion Of Transparency, *Forthcoming in International Review of Administrative Sciences*, 2011, 71(1), s. 13.

²²ROBERTS, A., The Wikileaks illusion, *The Wilson Quarterly*, 2011, 35(3), s. 16.

identifikovaný ve zkrácené nahrávce jako Namir Noor-Edeen. Ten se prvním zásahu snaží uniknout, ale je na něj znovu vypáleno. V této chvíli je z vrtulníku hlášeno, že se na ulici nachází přibližně 8 těl. Po chvíli se ukáže, že jeden ze zaměstnanců Reuters je naživu a snaží se zraněný dostat z ulice. Vojáci nyní řeší, zda mají znovu střílet. Po nějaké době se objeví dodávka, která se snaží naložit zraněného reportéra a dostat ho do bezpečí. Ovšem vojáci se rozhodnout zasáhnout a začnou do dodávky střílet. Další střih ukazuje příjezd tanků na místo zásahu. Ze záběru je patrné, že minimálně jeden z tanků přešel přes mrtvé tělo.²³

Mezi další zveřejněné informace se řadí seznam členů krajně pravicové Britské národní rady, včetně jmen, adres a věku v roce 2008. Krátce po zveřejnění videa ze zásahu v Bagdádu byly zveřejněny materiály vztahující se k válce v Iráku a v Afghánistánu. Tyto záznamy jsou ale pro běžného čtenáře těžké k porozumění a pochopení. Nachází se zde mnoho zkratk a vojenského žargonu.

Takzvané „*Gitmo files*“ se zabývají úniky o věznici Guantanámo, která byla zřízena v roce 2002 na námořní základně na Kubě jako speciální zajatecký tábor, určen původně pro zajatce z Afganistanu. Vězni neměli statut válečného zajatce a díky umístění se na ně nevztahovalo vnitrostátní právo USA.²⁴ Záznamy se vztahují k období mezi lety 2002 až 2008.

V současné době se na stránkách Wikileaks začaly objevovat informace k takzvaným „The Global Intelligence Files“, které obsahují emailovou korespondenci, která má obsahovat důkazy o útocích USA proti Julianovi Assangeovi a celkově proti celé Wikileaks. Jedná se o informace uniklé ze zpravodajské agentury Stratfor. Informace se měly

²³Obě videa jsou přístupná na webu collateralmurder.com.

²⁴KREJČÍ, O., *Zahraniční politika USA*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009, s. 307.

k Wikileaks dostat díky útoku hnutí Anonymous na počítače agentury. Agentura již dopředu zdůraznila, že se uniklým emailovým korespondencím nebude vyjadřovat.²⁵

3.2 Diplomatické depeše

Na konci listopadu roku 2010 se na stránkách Wikileaks začaly postupně objevovat diplomatické depeše, které Wikileaks, dle současného vyšetřování, získaly pravděpodobně od analytika americké armády Bradley Manninga. Bradley Manning čelí v současné době obviněním z neoprávněného nakládání s utajovanými informacemi.²⁶

Dle oficiálních stránek Wikileaks jde celkem o soubor 251 287 diplomatických depeší rozdělených podle označení na tajné, důvěrné a neklasifikované. Depeší klasifikovaných jako "tajné" je z celkového počtu pouze necelých 16tisíc.²⁷ Před samotným zveřejněním na stránkách Wikileaks byly depeše poskytnuty spřízněným deníkům jako *The New York Times*, *Guardian* nebo *Der Spiegel*. Ovšem důležité je poznamenat, že množství nic neznamená. I tak velký rozsah informací je jen zlomkem dat, které si jednotlivé složky posílají denně skrze jiné informační kanály.²⁸

Celý soubor je natolik obsáhlý, že si pro pochopení širší veřejnosti vyžaduje komplexnější zpracování. Surové informace v tak velkém rozsahu toho příliš neřeknou a není možné je jednoduše číst. Bez znalosti kontextu nebo politické situace dané země nejsou tyto informace příliš užitečné. Navíc se zde často vyskytují zkratky, které

²⁵Wikileaks publishes confidential emails from Stratfor. [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z:<http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-17176602>.

²⁶ Mediální zpráva o obvinění. [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.cbsnews.com/htdocs/pdf/ManningPreferralofCharges.pdf?tag=contentMain;contentBody>.

²⁷ Secret US Embassy Cables.[online]. *Wikileaks* [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/cablegate.html#>.

²⁸ ROBERTS, A., The Wikileaks illusion, *The Wilson Quarterly*, 2011, 35(3),s. 18.

nejsou vždy vysvětleny. Rozsah zpráv se pohybuje od několika odstavců až k zápisu rozhovorů při jednáních. Každá má přidělené své identifikační číslo, zařazení, autora klasifikace, důvody pro přidělení dané klasifikace, určení místa odeslání a seznam institucí na které byla daná zpráva zaslána.

Nejstarší depeší je depeše z ambasády v Buenos Aires z roku 1966 a jedná se o zprávu o rozšíření zón pro rybolov. Poslední informace se váží k datu 28. února roku 2010.

Pro účely této práce je z celkového souboru informací vybrán pouze segment depeší označených jako "tajné" a odeslaných přímo orgány v USA svým zahraničním zastupitelstvím po teroristickém útoku 11. září 2001. Toto datum bylo vybráno vzhledem k významnému vlivu této události na zahraniční politiku Spojených států za vlády prezidenta George Bushe. Zpráva vztahující se k této události byla odeslána hned následující den a varovala před možnými dalšími útoky, neboť 4 útoky z 11. září měly být pouze prvními z řady až 30 možných útoků na zájmy USA. Dále zpráva shrnuje reakce ze zahraničí a informuje o dočasném omezování působení některých ambasád v důsledku útoků.²⁹

Téměř většina všech následujících depeší se týká otázky boje proti terorismu. Jedna z nich byla přímo adresována vybraným ambasádám a obsahovala několik hlavních bodů, na které se bude USA snažit v rámci svého tažení proti terorismu zaměřit. Jedná se o zničení sítě al-Kájdý, zajištění situace v Afgánistánu a jeho následná stabilizace po zlikvidování sítě Taliban. V rámci stabilizace USA nastiňuje svou představu jak je ochotná zasahovat či nezasahovat do ustanovování nového systému a také do jaké míry je ochotná se

²⁹Tf United States September Attack Situation Report No. 004 As Of 2300 Edt Tuesday, September 11, 2001. [online]. [cit. 2012-05-29]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=01STATE157224>.

podílet na ekonomické rekonstrukci a humanitární pomoci v rámci země. V závěru také prosí adresáty, aby vyjádřily svůj názor na danou problematiku a vyzívá k dialogu na dané téma.³⁰

Mezi dalšími tématy depeší se objevuje i zájem o jednání EU o teroristických skupinách jako Hamas a Hizballáh. Tato zpráva byla v zásadě informační a vedle informací o jednání obsahovala také základní informace o těchto teroristických skupinách.

Vedle zpráv týkajících se Afgánistánu věnovala USA značnou pozornost aktu o nešíření nukleárních zbraní mezi Sýrií a Iránem (ISNA). V souladu s ustanovením tohoto aktu USA stanovuje sankce pro určené skupiny či jednotlivce pakliže dojde k vypomáháním či poskytováním materiálu na vývoj nukleárních zbraní ze strany jedinců či skupin působících v jiných státech. Podle zpráv USA v roce 2006 informovala státy o celkem 7 uvalení sankcí, další rok pak šlo celkem o 5 případů. Tyto sankce se vztahovaly pouze na danou osobu či skupinu a tedy se netýkaly žádné z vlád států, v rámci které jedinec či skupina působila.

V roce 2007 se převážná většina diplomatických depeší, označených jako "tajné", týkala právě prošetřování a zkoumání aktivit, které by mohly směřovat k podpoře iránského nebo syrského raketového programu. Pozornost Spojené státy věnovaly také finančním transakcím Iránu, které by mohly sloužit jako podpora financování v oblasti zbrojení.³¹

Asi nejdůležitější zemí, skrze kterou se, podle informací získaných USA, mohly do Iránu dostávat potřebné materiály pro výrobu

³⁰Afghanistan's Future - Next Steps. [online]. [cit. 2012-05-29]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=01STATE192153>.

³¹Ongoing Proliferation Finance Activities By Iran And North Korea. [online]. [cit. 2012-05-29]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=07STATE114443>.

zbraní, byla Čína. Spojené státy se domnívaly, že skrze území Číny putovaly materiály z Jižní Koreje do Iránu. Vzhledem k závažnosti tohoto problému tedy Spojené státy jednaly intenzivně s Čínou. Jak vypovídá zpráva z listopadu 2007, prezident Bush tuto problematiku projednával s čínským prezidentem v rámci summitu APEC a žádal o prošetření této problematiky ze strany Číny.³²

V roce 2008 se kromě předchozích témat depeše věnují válce v Jižní Osetii, kde proti sobě stála gruzínská armáda a armádní jednotky Jižní Osetie, které se snažily o odtržení od Gruzie. Zvláštní pozornost pak Spojené státy věnovaly informacím vztahujícím se k zásahům Ruska do tohoto konfliktu. Ruské armádní jednotky operovaly na území Gruzie a právě jejich aktivitou a pohybem se diplomatické depeše zabývají.

V souvislosti s Českou republikou se objevuje pouze několik málo depeší, z nichž se většinou týkají monitorovacího programu BlueLantern, který monitoruje prodej a konečného uživatele materiálu vyskytujícího se na tzv. "muničním listu" (USML).³³

Kromě depeší, označených jako "tajné", se vztahují ke sledování zbrojního programu zemí jako je Pákistán, Irán nebo Sýrie, jsou k dispozici i zprávy o dalších skutečnostech. Pokud není zpráva čistě informativní, často v ní bývá část označená jako „ACTION REQUEST“. V nich se jasně specifikováno, jakých ambasad se tento požadavek týká a co se po nich požaduje. Z převážné většiny jde o informování vládních autorit přijímajícího státu a někdy také o vyjádření jejich stanoviska k danému problému. V jiných případech USA chce

³²Post Requested To Follow Up On Ongoing Matters Of Proliferation Concern Raised At Apec By President Bush. [online]. [cit. 2012-05-29]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=07STATE152317>.

³³Blue Lantern Program. [online]. [cit. 2012-05-29]. Dostupné z: http://exportcontrol.org/library/conferences/1379/STITZIEL_--_Blue_Lantern_PPT_for_Bucharest_Conference_Mar_06.pdf.

informovat své zahraniční partnery o výsledcích jednání, jako je tomu například ve zprávě z prosince 2008.³⁴ Tato zpráva požaduje předání informací z jednání mezi USA a Ruskem v rámci dohody CFE.³⁵

V roce 2009 se kromě témat vztahujících se k zásobování rizikových zemí materiálem na výrobu zbraní, objevuje problematika Severní Koreje. 5. dubna 2009 totiž Severní Korea vypálila raketu TD-2, která přešla přes Japonsko a poté přistála v Japonském moři. V této depeši USA jasně deklaruje, že tento akt považuje za porušení rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN 1718. Přestože to bylo ze strany Severní Koreje prezentováno jako vypuštění satelitu, protože vybavení nutné k takovému vypuštění je prakticky totožné s vybavením potřebným k vypuštění raketových zbraní. USA vznáší požadavek na Severní Koreu, aby se v budoucnu zdržela podobných provokativních akcí. Od adresátů této depeše USA požaduje stanovisko přijímajícího státu k této otázce. Jako příklad slouží přiložené stanovisko prezidenta České republiky z 5. dubna 2009, ve kterém prezident vyjadřuje souhlas s tím, že akt Severní Koreje byl jasným porušením stanoviska Rady bezpečnosti OSN 1718. Severní Korea je vyzívána k opuštění své snahy o sestavení zbraní hromadného ničení a aby dodržovala své mezinárodní závazky a povinnosti.³⁶

V další části této zprávy se USA obrací jen na své vybrané zastupitelské orgány ve městech Tokio, Moskva, Soul a Peking. Pro mě stanovuje základní body, které se mají objevit v jejich případných veřejných prohlášeních a odpovědi na možné otázky ze strany tisku.

³⁴ Action Request: Readout Of Fried-antonov Discussion On Cfe. In: Cablegate Search [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=08STATE133419>.

³⁵ Conventional Armed Forces in Europe.

³⁶ Response To North Korean Taepo-dong 2 Launch. In: Cablegate Search [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=09STATE33031>.

Zároveň se v roce 2009 věnuje USA intenzivním jednáním s Ruskem ohledně podepsání nové dohody START.³⁷ Rozsáhlé datové zprávy obsahují informace o základních termínech užitých ve smlouvě, průběh jednání obou stran, programy plánovaných setkání a také různé návrhy verzí putujících mezi USA a Ruskem.

Celá databáze uniklých materiálů končí datem 28. února 2010, tedy více jak půl rok před uveřejněním materiálů. Převážná část z nich se týká sledování možných hrozeb ze stran států, jako je Irán, Pákistán, Severní Korea nebo Sýrie. Dle depeší je patrné, jakou energii věnují Spojené státy sledováním pohybu nebezpečného materiálu a látek, které by mohly sloužit k vývoji zbraní hromadného ničení. Spojené státy ve zprávách žádají státy v rámci kterých se rizikový obchod nebo pohyb materiálu uskutečňuje, aby danou situaci prošetřily a informovaly USA o zjištěných skutečnostech. S tím souvisí také v depeších často opakovaný *Blue Lantern*, tedy projekt v rámci kterého Spojené státy dohlíží na vojenský materiál prodaný USA. U tohoto materiálu zkoumají, zda neskončil v nepovolaných rukou a nemůže být využit proti zájmům Spojených států.

Mimo těchto témat se objevuje celá řada jiných, která ale bez kontextu nemají velký význam. Veřejnost sice bude rozumět zprávě informující o nastalé kolizi mezi soukromým komunikačním satelitem *Iridium – 33* a tzv. "mrtvým" ruským vojenským komunikačním satelitem *Cosmos 2251*³⁸, ale žádné velké závěry z této zprávy vyložit nelze.

Není zde ani žádný znatelný předěl mezi obdobím vlády prezidenta Bushe a jeho nástupcem Barackem Obamou. Stále se tu

³⁷ Strategic Arms Reduction Treaty.

³⁸ U.s. And Russian Comm Satellite Collision. In: Cablegate Search [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=09STATE12945>.

velká pozornost věnuje problematice vývoje zbraní ve státech jako Irán nebo Sýrie. Rozdílem oproti dřívější administrativě prezidenta Bushe můžeme zaznamenat v tom, že probíhají daleko častější jednání ze strany ministryně zahraničních věcí Spojených států Hillary Clinton s jejími zahraničními protějšky než tomu bylo za působení předchozích dvou ministrů Colina Powella a Condoleezy Riceové. Tuto změnu můžeme přisuzovat rozdílnému přístupu Baracka Obamy a jeho administrativy vůči svým zahraničním partnerům a větší důraz na dialog.

3.3 Výsledek akce

Touha po stvoření světa bez tajných dohod, ujednání a zpráv, kterou sdílejí zakladatelé Wikileaks se zdá neuskutečnitelná. Do této chvíle se jim ničeho zásadního v tomto ohledu nepodařilo dosáhnout. Sice vzbudili pozornost médií a široké veřejnosti, ale na druhou stranu nedošlo k žádným razantním změnám. Navíc vlna zájmu ohledně Wikileaks i jeho představitele Juliana Assange již opadla a jediné zprávy, které se v tisku objevují se týkají jeho možného předání do Švédska. Wikileaks se díky odstřižení od svých bankovních kont ocitli ve finanční tísní, kterou se snaží vyřešit sbírkou na svou činnost. Zajímavostí je, že přestože jim dříve společnost Paypal zamezila přístup ke svým službám, v současné chvíli tuto službu nabízejí jako jednu z možností, jak jim zaslat finanční dar.

Díky rychle se rozvíjejícím novým technologiím je zveřejňování utajovaných informací daleko jednodušší než dříve. Už není potřeba mít fyzickou kopii dokumentu ani ho není potřeba někam přemísťovat. Vše co je k tomu potřeba je počítač a schopný hacker. Také už se nejedná jen o relativně krátký soubor dokumentů, ale v případě Wikileaks o rozsáhlé soubory obsahující tisíce stránek. Ovšem jen zlomek z těchto dokumentů byl skutečně označen jako "tajný", zbytek

tvorí běžná komunikace a informování o skutečnostech, které nemají žádný dramatický význam. Pokud vezmeme v úvahu filosofii zakladatelů Wikileaks, kterým šlo o zveřejňování utajovaných informací bez jakékoli úpravy, pak se tu setkáme s problémem. Ani samotná Wikileaks nemohla vždy plně kontrolovat způsob publikování “svých” dokumentů. I spolupracující deníky jako *Guardian* si vybraly pouze ty segmenty informací, které se jim zdály atraktivní. Proto se daleko více článků zabývá oním pojmenováním premiéra Vladimíra Putina coby “alfa samce” než problematikou zbrojního programu Iránu nebo Sýrie.

Samotná Wikileaks si jistě od své práce představovala něco více. Mimo pouhé zveřejnění informací a poskytnutí veřejnosti možnost učinit si objektivní názor na svou vládu a zde byla také myšlenka na změnu současné situace. Ovšem tyto představy nedošly naplnění.³⁹

V souvislosti s tím můžeme říct, že jak v případě uniklých materiálů vztahujících se k válce v Afgánistánu a Iráku, tak v případě diplomatických depeší nevyšlo najevo nic, co by americká společnost nebyla ochotna akceptovat. Obecně řečeno vláda Spojených států činila kroky nutné k ochraně svých zájmů a zájmů svých obyvatel.

Také se tu nabízí otázka, zda touha po světě bez tajemství nepřinese opačný účinek. Pokud víte, že cokoliv napíšete, se může okamžitě dostat ke komukoliv, pak se můžete začít bát otevřeně mluvit. Veřejnost má právo vědět o krocích podnikaných jejich jménem skrze jejich vládu. Ovšem na druhou stranu má taky vláda právo mít před svými občany tajemství. Mezi těmito dvěma proudy je potřeba najít rovnováhu.⁴⁰ Přístup Wikileaks ovšem vede k narušení takové

³⁹ ROBERTS, A., The Wikileaks illusion, *The Wilson Quarterly*, 2011, 35(3),s. 19.

⁴⁰FENSTER, Mark. Disclosure's Effects: WikiLeaks and Transparency. *Iowa Law Review*. 2012, str. 781.

rovnováhy, kdy by v ideálním případě měli občané přístup ke všem materiálům vztahujícím se k rozhodování jejich vlády.

Je pravděpodobné, že vzhledem k nastalé situaci může mít zveřejnění diplomatických depeší vliv na práci diplomatů Spojených států. Tento vliv se může projevat obavou s případného dalšího úniku a tedy menší ochotou ke komunikaci ze strany zahraničních partnerů.⁴¹ V tomto případě pak záleží na schopnostech a dovednostech zástupců Spojených států postavit se takovým obavám a pracovat na jejich překonání.

Pokud se na zveřejnění podíváme z hlediska práva, pak je takové zveřejnění jasným porušením článku 27 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích.⁴² Jak stanovuje odstavec 2 článku 27 *“Úřední korespondence mise je nedotknutelná. Pod úřední korespondencí se rozumí veškerá korespondence mající vztah k misi a jejím funkcím.”* V tomto případě sice nešlo o pochybení přijímajícího státu, ale došlo k porušení tohoto článku ze strany Wikileaks coby uveřejnitel a případné osoby, která depeše “odcizila” a následně je poskytla Wikileaks.

Vztah mezi americkou společností a americkou vládou se po únicích nijak zásadně nezměnil.⁴³ Diplomatičké depeše neprozrazují nic, co by se americkou společností dalo považovat za šokující nebo nadmíru překvapivé. Spojené státy bedlivě sledují dění okolo strategických zemí a snaží se zabránit tomu, aby americké zbraně

⁴¹FENSTER, Mark. Disclosure's Effects: WikiLeaks and Transparency. *Iowa Law Review*. 2012, str. 793.

⁴²Vídeňská úmluva o diplomatických stycích, . Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online]. [cit. 2012-06-25].

Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/videnska_umluva_o_diplomatickych_stycich.html.

⁴³FENSTER, Mark. Disclosure's Effects: WikiLeaks and Transparency. *Iowa Law Review*. 2012, str. 802.

padly do nepravých rukou. Nic z toho se nedá považovat za něco, proti čemu by se mohla americká společnost stavět.

Je problematické stanovit přesný dopad uniklých materiálů. Přestože ve vztahu ke Spojeným státům americkým nedošlo k nějakému razantnímu zvratu, ve vztahu k jiným státům k tomu dojít mohlo. Mezi takové státy mnozí řadí Tunisko, kdy se po zveřejnění informací o zkorumpovanosti prezidenta Zine al-Abidine Ben Aliho zvedla silná vlna nevole vůči představiteli státu, který posléze ze země uprchl.⁴⁴

Spojené státy měly jistou výhodu v tom, že Wikileaks o připravovaných únicích dopředu informovaly. Tím byl poskytnut prostor pro přípravu možných postupů a kroků k minimalizaci škod a k nalezení vhodného prostředku jak podobným situacím v budoucnu zabránit. Nedá se tedy předpokládat, že by Wikileaks byla v blízké době schopna provést další podobnou akci.

Z předchozích informací vyplývá, že přes původní obavy Spojených států a vysoké cíle Wikileaks z boje vyšly vítězně Spojené státy. Zveřejněné informace poskytly veřejnosti náhled do skutečného průběhu války, bez příkras a vládních úprav. Ukázaly jak reálně pracují zaměstnanci amerických ambasád v zahraničí a co vše tito lidé sledují a o čem Spojené státy informují. Únik takových informací byl pro Spojené státy do určité míry ztrapněním, do jisté míry impulsem pro zlepšení zabezpečení jejich informačních toků. Tomuto útoku na vnitřní záležitosti státu se Spojené státy postavily rázně a jednoznačně. Aktivně komunikovaly se svými zahraničními partnery a snažily se napravit způsobené škody. Na druhou stranu tvrdě vystoupily proti takovému jednání a vyvodily z toho pro Wikileaks důsledky.

⁴⁴FENSTER, Mark. Disclosure's Effects: WikiLeaks and Transparency. *Iowa Law Review*. 2012, str. 802.

Wikileaks sice získala značný mediální prostor pro prezentaci svých postojů k informovanosti veřejnosti o krocích podnikaných jejich jménem, zároveň ale na sebe přitáhly pozornost řady kritiků za takové jednání. Většina z nich se shodla, že zveřejněním jmen a údajů spojenců Spojených států je Wikileaks vystavila velkému riziku, kterému se dalo snadno předejít vymazáním jejich jmen v dokumentech. Wikileaks sice ukázaly, jakým směrem se bude v budoucnu vyvíjet boj o informace, ale sama Wikileaks nebyla schopna v tomto boji jednoznačně obstát. Po sérii blokad ze strany finančních institucí a poskytovatelů internetového prostoru byla Wikileaks nucena stáhnout se do pozadí a zastavit příjem možných tajných dokumentů ke zveřejnění. Postupem času daleko více pozornosti přitahoval Julian Assange díky svému charismatickému vystupování a prezentace Wikileaks coby oběti perzekuce. Později však již vystupoval jako utlačovaný a neprávem nařčený ze sexuálního obtěžování a znásilnění. Wikileaks opustila své původní záměry a zaměřila se více na vlastní přežití.

Julian Assange rád prezentoval sebe a Wikileaks jako organizaci zakládající si na zásadách žurnalistické etiky.⁴⁵ Pokud ale porovnáme principy a zásady práce profesionálních žurnalistů, pak se nedá říci, že by Wikileaks takové zásady zcela splňovala. Zvláště v případě zveřejnění diplomatických depeší nalezneme dosti rozporů. Nejmarkantnějším z nich je již zmiňované zveřejnění jmen a dalších informací, které mohou sloužit k identifikaci spojenců a informátorů USA.

⁴⁵ What is Wikileaks?. Wikileaks [online]. 2006 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.wikileaks.ch/About.html>.

4 HLAVNÍ TENDENCE V ZAHRANIČNÍ POLITICE SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH MEZI LETY 2001 - 2010

Převážná část dokumentů, které Wikileaks na svých stránkách uveřejnila, se týká zahraniční politiky Spojených států. Specifika vlivů působících na tvorbu zahraniční politiky Spojených států nám ukazují, proč v některých ohledech jedná USA jako suverén, který se příliš neohlíží na své případné spojence a proč Američané považují své hodnoty za natolik kvalitní, že je potřeba bojovat za jejich prosazení i za hranicemi státu na území nedemokratických států. Z tohoto důvodu bude tato kapitola rozebírat základní aspekty tvorby zahraniční politiky Spojených států a směry, jakými se USA ve vztahu k zahraničí ubírala během vlády prezidenta George W. Bushe a jeho nástupce Baracka Obamy. Toto období bylo vybráno proto, že právě v období vlády prezidenta George Bushe podnikly Spojené státy invazi do Iráku a Afgánistánu. Právě k těmto válkám Wikileaks uveřejnila rozsáhlé soubory dokumentů popisující skutečný průběh války a také video zobrazující střelbu z vrtulníku Apache do civilistů.

Nástupce G. Bushe Barack Obama se zase musel vypořádat s následky, které s sebou přinesla nejen vláda jeho předchůdce, jako je pokračující válka v Iráku, ale také se musel postavit následkům vyplývajících ze zveřejnění utajovaných dokumentů a rozsáhlého souboru diplomatických depeší. Byla to jeho administrativa, která se musela vypořádat se zveřejněním interních dokumentů a s řešením následků z toho vyplývajících.

4.1 Vlivy v zahraniční politice

Pokud budeme mluvit o zahraniční politice USA, můžeme zde rozlišit několik koncepcí, v rámci kterých se v rámci USA zahraniční politika tvoří. Pojmenování se může u jednotlivých autorů lišit.

První koncepcí kterou můžeme rozlišit je izolacionalismus. Ten je v zahraniční politice charakteristický přístupem, že by se USA neměla příliš vměšovat do záležitostí ostatních států a ostatní státy by se zase naopak neměly snažit zasahovat do záležitostí spadající pod působnost USA. Ať už se jedná o vnitřní politiku, nebo vztahy s ostatními státy. Stát v rámci takové koncepce vystupuje jako suverén, co si vše zařizuje sám a je také sám sobě odpovědný za své kroky. K tomuto přístupu má USA ideální geografické předpoklady. Také je zde stále patrná snaha o odpoutání se od evropských problémů a politických vlivů, kterou se řídili zakladatelé již v počátcích vzniku samostatného státu.⁴⁶ USA má, podle této koncepce, fungovat spíše jako příklad pro ostatní státy, než jako aktivní činitel. Tento přístup k zahraniční politice můžeme najít například v Monreově doktríně z roku 1823. Zde tehdejší prezident James Monroe prohlásil, že by Evropa neměla zasahovat do záležitostí amerického kontinentu a že případné zásahy si USA vyloží jako přímý útok a bude na něj podle toho reagovat. V tomto případě šlo o to, aby evropské státy nezasahovaly při procesu utváření nových států v Latinské Americe. Doktrína také stanovila, že v případě válek mimo své území bude USA zasahovat jen v případech, kdy budou ohroženy její národní zájmy. Takový přístup byl patrný na začátku 2. světové války, kdy až útok na Pearl Harbor v roce 1941 přiměl USA k odvetné reakci a zapojení se tak do bojů v rámci druhé světové války. Je důležité zdůraznit, že izolacionalismus se vztahuje na sféru politickou. Ve sféře zahraničního obchodu se izolacionalismus z pragmatických důvodů neuplatňuje.

Proti izolacionalismu stojí intervencionalismus. Ten naopak vyžaduje přímou angažovanost USA v zahraničí a její aktivitu na poli vytváření mezinárodní politiky. Morální principy a zásady fungování státu by nemělo sloužit pouze jako příklad pro ostatní, ale měly by se

⁴⁶ KREJČÍ, Oskar. *Zahraniční politika USA*. Praha: Professional Publishing 2009, 2.vyd. str. 99.

aktivně šířit v rámci zahraniční politiky. Tím se také říká, že morální principy USA jsou ty nejlepší z možných a jsou univerzálně platné. To ale často naráží na odpor ze strany států, kde se snaží USA „morálně“ působit. Nebere se zde v úvahu kulturní rozmanitost a jiný historický kontext, v rámci kterého daný stát vznikl.

Jinou dvojici koncepcí tvoří idealisté a realisté. Idealisté kladou důraz hlavně na morálku uplatňovanou v rámci zahraniční politiky a americké hodnoty berou jako univerzální a prospěšné všem. Důraz je kladen na politickou a kulturní svobodu jednotlivce. Války lze eliminovat skrze změnu systému. Proto by se USA měla snažit své vlastní hodnoty šířit i mezi ostatní státy. K tomuto úkolu může využít například mezinárodní organizace.

Realisté oproti tomu dávají přednost sledování národních zájmů v rámci tvoření zahraniční politiky. Východiskem je konzervativní pojetí člověka, jako člověka sobeckého a toužícího po moci. I stát se tedy bude řídit egoistickými zájmy. K jejich prosazení stát využívá jak moci plynoucí z peněz tak i moci vojenské. Z toho také plyne, že není možné odstranit konflikty mezi státy, neboť každý prosazuje své vlastní zájmy za využití své vlastní síly plynoucí z moci. Na mezinárodní právo a instituce se nedá příliš spoléhat.⁴⁷

Jako poslední může být rozlišena dvojice koncepcí unilateralismu a multilateralismu. Tyto koncepce řeší, zda mají Spojené státy při provádění své zahraniční politiky brát ohled i na zájmy ostatních států.

Unilateralisté prohlašují, že USA v rámci sledování svých národních zájmů nemusí nutně spolupracovat s ostatními státy. Díky svému silnému postavení nemusí brát ohled na zájmy ostatních států a

⁴⁷KREJČÍ, O., *Zahraniční politika USA*. Praha: Professional Publishing 2009, 2.vyd. str.208.

případná spolupráce s nimi je sice možná, ale není ze zásady nutná. Zároveň není žádoucí ani ovlivňování ze stran mezinárodních institucí nebo mezinárodního práva. Jako jasný příklad unilateralismu můžeme uvést postoj prezidenta G.W. Bushe při zahájení invaze do Iráku, kdy jednal zcela ze svého rozhodnutí nehledě na nesouhlas ze strany zahraničních partnerů a institucí.

Multilateralismus zase naopak zastává názor, že je pro Ameriku prospěšné spolupracovat s ostatními státy. Přestože tím možná bude muset USA slevit ze svých nároků ve prospěch shody mezi spojenci, výsledný efekt bude daleko lepší, než kdyby díky unilateralistickému postoji do budoucna státy nabyly dojmu, že jsou jejich zájmy přehlíženy či ignorovány.

Zahraniční politika se tedy tvoří v mantinelech těchto koncepcí. Koncepce se mohou prolínat a v rámci jednotlivých koncepcí existuje více rozličných proudů. Všechny ale vychází z demokratického liberalismu. „*Kontext, ve kterém vzniká americká zahraniční politika, vychází z obecnějšího hlediska demokratického liberalismu, což je základní koncept pro celý americký politický systém.*“⁴⁸ Tedy vždy bude USA klást důraz hlavně na svobodu jednotlivce, jeho osobní vlastnictví, uplatňování principu legality a omezenou moc vlády.

USA těží při tvoření zahraniční politiky ze své výrazné vojenské převahy oproti ostatním státům. Mezi další faktory můžeme zařadit i ekonomickou převahu. V utváření zahraniční politiky má hlavní slovo prezident, který svůj návrh musí obhájit před Kongresem. Ústava Spojených států určuje, že prezident je velitelem ozbrojených sil a hlavní diplomat země, Kongres má ale právo vyhlášovat válku a také

⁴⁸ KOZÁK K., *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*, Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2009, str. 22.

zřizuje vojenské síly. Mezinárodní smlouvy musí být schváleny 2/3 Kongresu.⁴⁹

4.2 George W. Bush 2001-09

Zvítězil ve volbách v roce 2001 a později svou pozici obhájil během voleb v roce 2004. V obou případech kandidoval za Republikánskou stranu. Jeho přístup by se dal označit za konzervativní, neboť věřil v tradiční hodnoty a nové myšlenku přijímá pomalu a postupně.⁵⁰

Při nástupu proklamoval snahu o změnu směru při vedení zahraniční politiky oproti svému předchůdci. Clinton ze své pozice demokrata zastával liberální názory a chtěl se orientovat multilaterální řešení problémů, kdy byl ochoten spolupracovat jak s Evropou, ale hlavně s ostatními světovými regiony. Přikláněl se tedy k diplomatickému řešení sporů, zatímco G. Bush chtěl více spoléhat na sílu Spojených států. S tímto postojem je také spojená kritika, kterou za svůj postup prezident sklidil nejen ze zahraničí, ale hlavně od americké veřejnosti.

Za zásadní zlom ve vedení zahraniční politiky G. Bushe považujeme teroristické útoky 11. září 2001. Po těchto tragických událostech obrátil prezident téměř veškerou pozornost k boji proti terorismu. Byl ochoten využít veškeré moci a potenciálu, kterou USA disponuje, aby zamezil podobným útokům proti USA v budoucnu. Ze začátku se prezident těšil nebývalé podpoře americké společnosti, která chtěla rychle vyvodit důsledky z onoho dramatického kroku, ke kterému se později přihlásila teroristická skupina al-Kájda vedena

⁴⁹Constitution of the United States. *U.S. Senate* [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm.

⁵⁰JACKSON, R.J., TOWLE, P., *Temptation of power*, Palgrave Macmillan, 2006, str. 36-37.

Usámou bin Ládinem. Cílem odvetných útoků USA se tedy stal Afgánistán, kde bylo u moci hnutí Taliban a na jehož území měl probíhat výcvik atentátníků v rámci sítě al-Kájdý. Za podpory NATO se koalice vojáků z VB a USA rozhodla zakročit v rámci operace „Enduring Freedom“, jejímž cílem bylo provedení útoku na Afgánistán. V rámci této akce se podařilo dobít město Kábul a 16. prosince byla válka oficiálně prezidentem Bushem ukončena, přestože se nepodařilo zadržet hlavní cíl útoků Usámu bin Ládina.

Tyto snahy nám potvrzují i uniklé diplomatické depeše z tohoto období. Administrativa prezidenta Bushe se intenzivně zaměřila jak na teroristické skupiny a jejich možné zdroje financování, tak i na Afgánistán a jeho budoucí vývoj v rámci boje proti terorismu. V prvních letech vlády však nemáme příliš mnoho „tajných“ zpráv. Do roku 2006 zaslaly Spojené státy pouze několik málo zpráv, ze kterých se všechny týkaly akcí v rámci vedené války proti terorismu. Od roku 2006 můžeme pozorovat daleko intenzivnější proud informací směřující z orgánů Spojených států svým zahraničním zastupitelstvím.

29. ledna 2002 pronesl prezident Bush výroční Zprávu o stavu Unie, v rámci kterého udal směr, kterým chce vést svou politiku v rámci svého dalšího působení ve funkci prezidenta. Projev byl velmi emotivně veden. Mluvil zde o rozbití výcvikových táborů teroristů, o víře v partnerství s novým vůdcem osvobozeného Afgánistánu, o bolesti pozůstalých a o důležitosti oběti jejich blízkých. Také zmínil, že operací v Afgánistánu jeho boj s terorismem nekončí. Severní Korea, Irán, Irák tvoří tzv. osu zla, která ohrožuje světový mír svým vývojem zbraní hromadného ničení. V další části poté mluvil o nutnosti posilovat

domácí bezpečnost, revitalizaci ekonomiky a tvorby nových pracovních míst.⁵¹

Další vojenskou akcí, kterou prezident Bush během svého působení zahájil, byla invaze do Iráku v roce 2003. Irák byl součástí „osy zla“, která je zmíněna výše. V té době byl v Iráku u moci režim Saddáma Husajna, který byl podezřelý z vyvíjení zbraní hromadného ničení, což ještě podpořil fakt, že ze začátku odmítl spolupráci se zbrojnými inspektory OSN. Později ale od svého postoje upustil a přijal rezoluci číslo 1441 Rady bezpečnosti OSN. Požadavky této rezoluce Irák sice včas splnil, ale USA zprávu Iráku odmítla, přestože zbrojní inspektoři nedokázali potvrdit vyvíjení zbraní hromadného ničení. V této fázi již spolupracovala USA s VB ohledně postupu při řešení irácké hrozby.

10. února 2003 v rámci jednání NATO odmítla Francie, Belgie a Německo návrh USA na ochranu Turecka před případným útokem Iráku. Následně byla rezoluce USA odmítnuta i na půdě OSN, kdy se proti návrhu postavila Francie a Rusko.

I přes obecný odmítavý postoj světa k válce v Iráku zahájila vojska VB a USA 20. března přímý útok na Irák. Okamžitě se na prezidenta za tento krok snesla vlna kritiky. Přestože byla válka ukončena 2. května téhož roku, vojska stále setrvala a setrvávají na území Iráku a tak začala být vnímána spíše jako okupantská vojska. Američanům se ani poté nedokázalo prokázat, že by režim vyvíjel zbraně hromadného ničení, ani napojení na síť Al-Kájda. Základní důvody USA pro intervenci tedy nebyly založeny na pravdivých

⁵¹BUSH, G.W., State of the Union Address. U.S. Senate [online]. 2002 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: http://www.presidentialelection.com/students/wiki/index.php/Students:2002_State_of_the_Union_Address.

informacích. Jediné co se dalo považovat za z důvodů za reálné bylo označení režimu v Iráku za diktátorský a nepřátelský vůči USA.

Společně s kritikou ze strany zahraničí začala americká společnost projevovat s válkou nespokojenost a tím docházelo k oslabení podpory Bushovy administrativy i Republikánů jako takových.⁵² Navíc jeho agresivní postup vyvolal, převážně mezi muslimy, velkou vlnu proti-amerického smýšlení.

Pro úplnost uvedme, že kromě těchto velkých akcí na poli zahraniční politiky USA začala plánovat systém národní protiraketové obrany v Evropě, proti které se ale postavily některé evropské státy v čele s Německem a Francií.

Při jednání s Ruskem dával prezident Bush přednost hospodářskému prospěchu z tohoto vzájemného vztahu, než aby se zabýval šířením americké morálky. Srovnáme-li tento přístup se snahou demokratizovat Afghánistán či Irák, jeví se toto chování lehce pokrytecké. Nutno podotknout, že důvodem pro navazování dobrých vztahů s Ruskem je i fakt, že v rámci boje proti terorismu je Rusko pro USA spojencem.

Podobný přístup můžeme vysledovat i ve vztahu k Saudské Arábii, kdy do pole zájmu vstupuje hlavně pro Ameriku nepostradatelná ropa. Ani vůči tomuto autoritářskému státu nemá USA snahu prosazovat svoje morální zásady.

4.3 Barrack Obama 2009

Vzhledem k výše zmíněné kritice zahraniční politiky George Bushe mladšího a velké nespokojenosti americké společnosti museli kandidáti ve volbách o prezidentské křeslo přijít s jasnou vizí změn

⁵² KOZÁK K., *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*, Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2009, s. 19.

v rámci zahraniční politiky oproti tehdejšímu stavu. Po vítězných volbách pro kandidáta Demokratické strany Barracka Obamu to znamenalo, že jeho politika se bude odvíjet jiným směrem a že se bude muset pokusit zlepšit názor zahraničí na USA.

Nastoupil v roce 2009 a již ve svém inauguračním projevu 20. ledna dal jasně najevo svou budoucí snahu o multilaterální přístup. *„Vzpomeňme si, že předchozí generace zvítězily nad fašismem a komunismem nikoliv jen střelami a tanky, ale pevnými aliancemi a trvalým přesvědčením. Chápaly, že naše síla sama o sobě nás ochránit nemůže, ani nám nedává právo dělat si, co se nám zlíbí. Namísto toho věděly, že naše moc roste prostřednictvím jejího moudrého užívání; (...) a tak se dokážeme vyrovnat s těmito novými hrozbami, které vyžadují ještě větší úsilí – ještě větší spolupráci a porozumění mezi národy. (...) Budeme neúnavně spolupracovat se starými přáteli i bývalými nepřáteli, abychom zmenšili nebezpečí jaderné hrozby a odstraníme hrozbu oteplicí se planety.“*⁵³ Tím jasně deklaroval odklon od přístupu bývalého prezidenta G.W. Bushe. Také naznačil, že má v úmyslu omezit počet vojáků působících v Iráku a více mírově působit v Afgánistánu.

Jeho začátky tedy provázely čistě pragmatické kroky jako návštěvy jednotlivých regionů a států, kde se snažil navázat dobré vztahy a dát jasně najevo, že hodlá postupovat zcela jinak oproti svému předchůdci. Již mu nejde o prosazování demokratických principů v nedemokratických státech, ale snahu zabránit tomu, aby se nedemokratické státy nestaly útočištěm teroristických organizací, které by poté mohly ohrožovat USA podobně jako al-Kájda. *„Jeho styl je*

⁵³OBAMA, Barack. Toto je cena a příslib občanství. Britské listy [online]. 2009 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/44889.html>.

*spíše orientován na „opravování“ světa, než na jeho „tvarování“.*⁵⁴ Už tu není válka s terorismem, ale spíše boj proti šíření terorismu.

Stále mu sice jde o rozvoj demokracie v Iráku a Afgánistánu, ale současně uvažuje o snížení či přesunu amerických vojenských sil působících na těchto územích. V prohlášení v říjnu roku 2011 přišel prezident Obama s prohlášením, že válka v Iráku je oficiálně u konce, neboť do konce roku, po dohodě s íránským premiérem, hodlá stáhnout zbytek amerických jednotek k Iráku. Zároveň zdůraznil, že plánuje do konce roku 2011 snížit počet jednotek působících na území Afgánistánu. V závěru prezident prohlásil, že v současné době, po návratu vojáků k jejich rodinám, nastane období, kdy se USA zaměří na posilování vlastního státu.⁵⁵ Tímto prohlášením splnil jeden ze svých hlavních předvolebních slibů během své kandidatury na post prezidenta.

Během jeho návštěvy v Moskvě se snažil navázat spolupráci s Ruskem a podpořit ho v redukci jaderných zbraní. Také vybídl Irán a Jižní Koreu, aby zanechali svých jaderných programů. Vyhnul se naproti tomu problematickým tématům ve vztahu k Rusku, jako například uzavírání opozičních médií, problematice lidských práv, nebo o vměšování Ruska do situace v Ukrajině.

Při vzájemném setkání prezidenta Ruské Federace Medveděva a Baracka Obami v Praze v dubnu roku 2010 byla podepsána nová smlouva START o jaderném odzbrojení. Ve smlouvě mimo jiné stojí, že

⁵⁴ NAU, HENRY R. Obama's Foreign Policy. *Policy Review*. 2010, str. 29.

⁵⁵ OBAMA, B., President Obama: End to Iraq War By Year's End. In: ABC News [online]. 2011 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://abcnews.go.com/Politics/video/president-obama-end-iraq-war-years-end-14788134>.

jaderné mocnosti zmenší svůj jaderný arzenál do 7 let na 1 550 hlavic.

56

Podobně i při návštěvě Číny vynechal téma lidských práv a zaměřil se hlavně na posilování ekonomické spolupráce. Je tedy patrné, že v době globální krize a ekonomické recese považuje prezident Obama za důležitější posilování ekonomických a diplomatických vztahů, než snahu o posilování demokracie ve světě. Vzhledem k současnému stažení vojáků se může zaměřit na jinou oblast zájmů pro zahraniční politiku a tou pro něj může být Východní Asie. USA se začala posilovat své partnerství s Indií nebo Filipínami.⁵⁷ Díky budování silné pozice pak může být jednání se silící Čínou jednodušší.

4.4 Vyrovnání se s Wikileaks

Prezident Obama byl ve funkci necelé dva roky, když se musel potýkat s Wikileaks coby hrozbou pro prosazování zahraniční politiky Spojených států v zahraničí. Jak záběry ze střelby na civilisty, tak i rozsáhlé soubory dokumentů o válce v Afgánistánu a Iráku vznikly za doby působení jeho předchůdce George Bushe. Ze souboru diplomatických depeší, datujících se od roku 1968, se k jeho působení ve funkci vztahují pouze depeše mezi začátkem roku 2009, kdy nastoupil do funkce a únorem následujícího roku, kde uniklé depeše končí.

Kromě již zmíněného informování svých zahraničních protějšků pak krátce po zveřejnění materiálů na Internetu byli šéfové zahraničních misí požádáni o prozkoumání k jejich misi se vztahující materiály, na které pak měli vypracovat shrnutí a hodnocení

⁵⁶ Smlouva START. In: *U.S. Department of State*[online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/140035.pdf>.

⁵⁷HIRSH, Michael. Obama's Great Wall Around China. *National Journal*. 2011, str. 12.

závažnosti. Dalším nutným krokem bylo pověření expertů z oblasti informačních technologií, aby podnikly kroky k zabezpečení vládních informačních toků a tím se zamezilo možným podobným únikům v budoucnosti.⁵⁸

Ve svém prohlášení z konce listopadu 2010 ministryně zahraničních věcí Spojených států Hillary Clinton jasně deklaruje postoj USA vůči Wikileaks. Je to jasné porušení práva na komunikaci mezi vysílajícím a přijímajícím státem a současně ohrožení zájmů Spojených států ve světě. Přesto ale z jejího prohlášení jasně vyplývá, že na základě již proběhlých jednání se zahraničními partnery Spojených států došly obě strany k tomu, že budoucí jednání budou probíhat zcela normálně jako doposud.⁵⁹

⁵⁸KENNEDY, Patric F. Information Sharing in the Era of WikiLeaks: Balancing Security and Collaboration. *U.S. Department of State* [online]. 2011 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: <http://www.state.gov/m/rls/remarks/2011/158400.htm>.

⁵⁹CLINTON, Hillary R., Remarks to the Press on Release of Purportedly Confidential Documents by Wikileaks. *U.S. Department of State* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.state.gov/secretary/rm/2010/11/152078.htm>.

5 ZÁVĚR

Ze získaných informací vyplývá, že akce Wikileaks sice dokázala řadu věcí změnit, nebo k nim alespoň obrátit pozornost, změny v řízení zahraniční politiky USA ale nedosáhla. Jejich akce týkající se zveřejnění diplomatických depeší byla dopředu ohlašována a zdá se říci i ze strany Wikileaks přeceňována. Spojené státy Americké se tedy mohly již dopředu připravit a jednat se svými zahraničními partnery. Přestože Spojené státy nevěděly, o jaké materiály se přesně jedná, dokázaly svým jednáním a včasným informováním partnerů minimalizovat škody ještě před vypuštěním materiálů na Internet.

Také zahraniční partneři se k nastalé situaci postavili ve většině tolerantně. Často pouze vydali prohlášení, dle kterého respektují charakter interní komunikace mezi ambasádami a vysílajícím státem. Řešení těchto záležitostí se tedy pravděpodobně odehrávalo za zavřenými dveřmi bez přítomnosti veřejnosti.

Samotný obsah diplomatických depeší nepřinesl žádné šokující zjištění. V rámci budování svých diplomatických vztahů Spojené státy následovaly zvolený směr zahraniční politiky určený prezidentem a v rámci toho se jejich diplomatictí zástupci snažili informovat svůj vysílající stát o všem, co by mohlo mít pro Spojené státy význam. Na druhou stranu se ale stále jedná o interní komunikaci, která nebyla nikdy zamýšlena ke zveřejnění. Proto se zde místy objevují osobní názor, které nemají s oficiálním jednáním s představiteli státu nic společného. Kroky podnikané USA v rámci prosazování jejich zahraniční politiky se netvoří pouze na základě komunikace mezi zastupitelstvem a ministerstvem zahraničí. Tohoto si je většina partnerů Spojených států vědoma a proto se k únikům příliš nevyjadřovala. Spojené státy tak z tohoto střetnutí se s Wikileaks vyšla vítězně.

Wikileaks ovšem na jednu stranu rozhodně dokázala ukázat, jak silným nástrojem může v současné moderní společnosti Internet být. Přestože hackerské útoky probíhaly již před aférou Wikileaks, teprve až po ní se široká veřejnost mohla poprvé ve velkém měřítku setkat s tzv. hacktivismem, kdy se k vyjádření politického postoje a nesouhlasu používá prostředí Internetu. V této době se také na scéně objevují Anonymous, které poskytly veřejně možnost připojit se k protestům a to i bez hlubších znalostí z oblasti informační technologie. Ovšem i přes všechny tyto faktory se nedá říci, že by dopad Wikileaks na způsob vedení zahraniční politiky Spojenými státy cokoli změnil. Spojené státy se této hrozně postavily rázně a Wikileaks musela přijmout následky z toho vyplývající, které velice rychle Wikileaks odsunuly do pozadí veřejného zájmu. Byly podniknuté kroky, které by měly zamezit případným dalším únikům a které Wikileaks odstříhly od jejich zdrojů financování. Přestože webové stránky Wikileaks fungují, mají rozsáhlé množství kopií a není žádná autorita, která by dokázala smazat veškeré zálohy diplomatických depeší a dalších zveřejněných dokumentů, stále se podařilo USA nastalou situaci v rámci svých možností zvládnout.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ATKINSON, L. Cecilia Friend and Jane B. Singer, Online Journalism Ethics: Traditions and Transitions. *New Media And Society*. 2008, roč. 10, č. 4, s. 671-673. ISSN 14614448.

BIRSEN, H. Internet Journalism and Journalistic Ethics: Working Conditions and Qualifications of Journalists in the New Media. *Journal of US-China Public Administration*. 2011, roč. 8, č. 2, s. 230-240. ISSN 15486591.

CULL, Nicholas J. WikiLeaks, public diplomacy 2.0 and the state of digital public diplomacy. *Place Branding & Public Diplomacy*. 2011, roč. 7, č. 1, s. 1-8. ISSN 17518040. DOI: 10.1057/pb.2011.2.

DEMIR, Muge. Importance of Ethic, Credibility and Reliability in Online Journalism. *European Journal of Social Science*. 2011, roč. 24, č. 4, s. 537-545. ISSN 14502267.

FENSTER, Mark. Disclosure's Effects: WikiLeaks and Transparency. *Iowa Law Review*. 2012, roč. 97, č. 3, s. 753. ISSN LEXNEXLR.

HIRSH, Michael. Obama's Great Wall Around China. *National Journal*. 2011, s. 12-12. ISSN 03604217.

Internet Journalism and Journalistic Ethics: Working Conditions and Qualifications of Journalists in the New Media. *Journal of US-China Public Administration*. 2011, roč. 8, č. 2, s. 230-240. ISSN 15486591.

JACKSON, R.J. *Temptations of power: the United States in global politics after 9/11*. New York: Palgrave Macmillan, 2006. ISBN 1403946760.

KOZÁK, Kryštof. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2009. ISBN 978-80-87092-11-8.

KREJČÍ, Oskar. *Zahraniční politika USA*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-7431-003-4.

LAST, Jonathan. Can You Plug a WikiLeaks?. *The Weekly Standard*. 2010. roč. 16, č. 15, s. 13-14. ISSN 10833013.

MILLER, GREGORY S. The Press as a Watchdog for Accounting Fraud. *Journal of Accounting Research*. 2006, roč. 44, č. 5, s. 1001-1033. ISSN 00218456. DOI: 10.1111/j.1475-679X.2006.00224.x.

NAU, HENRY R. Obama's Foreign Policy. *Policy Review*. 2010, č. 160, s. 27-47. ISSN 01465945.

ROBERTS, A. WikiLeaks: the illusion of transparency. *International Review Of Administrative Sciences*. 2012, roč. 78, č. 1, s. 116-133. ISSN 00208523.

ROBERTS, A. The WikiLeaks Illusion. *Wilson Quarterly*. 2011, roč. 35, č. 3, s. 16-21. ISSN 03633276.

ROSENTHAL, J. Dear Julian. *World Affairs*. 2011, roč. 174, č. 4, s. 86-91. ISSN 00438200.

ROSŮLEK, Přemysl. *Média a politika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 978-80-7043-841-1.

SAPORITO, B. Hack Attack. *Time*. 2011, roč. 178, č. 1, s. 50-53. ISSN 0040781X.

SIEGEL, D. Secrecy, Betrayal and Crime. *Utrecht Law Review*. 2011, roč. 7, č. 3, s. 107-119. ISSN 1871515X.

VAMOSI, Robert. How Hacktivism Affects Us ALL. *PC World*. 2011, roč. 29, č. 11, s. 37-38. ISSN 07378939.

Elektronické zdroje:

Action Request: Readout Of Fried-antonov Discussion On Cfe. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

Afghanistan's Future - Next Steps. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

BBC News. *PayPal cuts Wikileaks access for donations* [online]. 2010, 4.12.2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk>

CLINTON, Hillary R. ., Remarks to the Press on Release of Purportedly Confidential Documents by Wikileaks. *U.S. Department of State* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.state.gov>.

Constitution of the United States. *U.S. Senate* [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.senate.gov>.

DALRYMPLE, T. What's Really Wrong with Wikileaks. *City Journal* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.city-journal.org>.

KENNEDY, Patric F. Information Sharing in the Era of WikiLeaks: Balancing Security and Collaboration. *U.S. Department of State* [online]. 2011 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: <http://www.state.gov>.

OBAMA, Barack. Toto je cena a příslib občanství. *Britské listy* [online]. 2009 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://blisty.cz>.

Offensive Arms. In: *U.S. Department of State*[online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.state.gov>.

Ongoing Proliferation Finance Activities By Iran And North Korea. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

PEHE, J. Média jako nebezpečí pro demokracii. *Politický zpisník* [online]. 2005 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz>.

Post Requested To Follow Up On Ongoing Matters Of Proliferation Concern Raised At Apec By President Bush. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit.2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

President Obama: End to Iraq War By Year's End. In: *ABC News* [online]. 2011 [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://abcnews.go.com>.

Response To North Korean Taepo-dong 2 Launch. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

Soldier faces criminal charges. *CBS News* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cbsnews.com>.

State of the Union Address. *U.S. Senate* [online]. 2002 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.presidentialelection.com>.

STEIN, Lincoln D. The World Wide Web Security FAQ. *W3C* [online]. 2002 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.w3.org>.

STITZIEL, Judd. Blue Lantern Program. *ExportControl* [online]. 2007 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://exportcontrol.org>.

Tf United States September Attack Situation Report No. 004 As Of 2300. *Cablegate Search*[online]. 2010 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

Treaty Between The United States Of America And The Russian Federation On Measures For The Further Reduction And Limitation Of Strategic U.s. And Russian Comm Satellite Collision. In: *Cablegate Search* [online]. 2010 [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.cablegatesearch.net>.

Vídeňská úmluva o diplomatických stycích,. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz>.

What is Wikileaks?. *Wikileaks* [online]. 2006 [cit. 2012-06-25].
Dostupné z: <http://www.wikileaks.ch>.

Wikileaks publishes confidential emails from Stratfor. *BBC News* [online]. 2012, 27.2.2012 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk>.

7 RESUMÉ

This work deals with Wikileaks, specifically with influence on diplomacy cables released in 2010. By the Wikileaks disclosure of secret documents about the Iraq war or diplomatic cables not only United States has to deal with this new kind of threat to their foreign policy, but also the world has to deal with Wikileaks.

The first chapter deals with Internet as a new kind of medium and new way to spread the informations all over the world. In next chapter is introduced Wikileaks and its short history since 2006. Part of this chapter also analyses of secret diplomatic cables from 2001 to 2010. In last chapter is outline the foreign policy of the U.S. during presidency of G. Bush and first year of B. Obama.